

«Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΚΑΙ Η ΠΕΡΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ.
ΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΗΣ ΑΝΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗΣ ΤΑΞΗΣ»

ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Θεοδοσία Κλουκίνα, Φιλολόγος

ΣΧΟΛΕΙΟ
1^ο Γυμνάσιο Πύργου Ηλείας

ΠΥΡΓΟΣ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018

1. Συνοπτική περιγραφή της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Η παρούσα ανοιχτή εκπαιδευτική πρακτική σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του σεμιναρίου «Επιμόρφωση επιμορφωτών στο διδακτικό μοντέλο της ανεστραμμένης τάξης» που διοργανώθηκε από το ΠΕΚ Πάτρας (Νοέμβριος 2017 – Ιανουάριος 2018). Αρχικός στόχος ήταν οι μαθητές να βιώσουν ένα «διαφορετικό» μάθημα Αρχαίας Ιστορίας, ζωντανό και «σύγχρονο» που θα μπορούσε να ξυπνήσει το ενδιαφέρον τους, να τους οδηγήσει σε πληρέστερη κατανόηση των ιστορικών δεδομένων, αλλά και να τους κατευθύνει σε συνεργατικές δραστηριότητες.

Βασικό πρόβλημα σε τέτοιου είδους διδακτικούς σχεδιασμούς είναι το ζήτημα διαχείρισης του χρόνου το οποίο αντιμετωπίσαμε με την υιοθέτηση του παιδαγωγικού μοντέλου της ανεστραμμένης τάξης. Η ανεστραμμένη τάξη μας στηρίχτηκε τεχνολογικά στην πλατφόρμα LAMS στην έκδοση που υποστηρίζει το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο στην Υπηρεσία Μαθησιακών Δραστηριοτήτων σε πιλοτική λειτουργία. Μέσω αυτής οι μαθητές μας κατάφεραν να προσεγγίσουν άμεσα το ιστορικό υλικό και να οικοδομήσουν ιστορική γνώση βιωματικά, σε συνεργατικό περιβάλλον.

2. Σχεδιασμός της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

2.1 Στοιχεία σχεδιασμού

Η διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας είναι μια μεγάλη πρόκληση γιατί η προκατάληψη των μαθητών για αυτή είναι δεδομένη. Θεωρείται μάθημα βαρετό και ταυτόχρονα δύσκολο, αφού είναι και από τα γραπτός εξεταζόμενα. Έτσι, λοιπόν η διδασκαλία καταντά συχνά ρουτίνα στείρας αποστήθισης μακρινών, και άρα αδιάφορων στους μαθητές γεγονότων. Προσπαθώντας να καταρρίψουμε αυτή την παγιωμένη αντίληψη σχεδιάσαμε τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική για το μάθημα της Αρχαίας Ιστορίας στην Α΄ Γυμνασίου βασισμένοι στην τρέχουσα εκπαιδευτική φιλοσοφία και πρακτική.

Μια άλλη προκατάληψη την οποία αντιμετωπίσαμε είχε σχέση με τη χρήση της τεχνολογίας. Μαθητές και γονείς θεωρούν ότι η τεχνολογία ταυτίζεται με το παιχνίδι και δεν έχει καμία σχέση με τη μάθηση και την εκπαιδευτική διαδικασία.

Σήμερα, όμως, κυρίαρχο μοντέλο μάθησης αποτελεί ο «κοινωνικοπολιτισμικός εποικοδομητισμός», σύμφωνα με τον οποίο η γνώση κατασκευάζεται από τους μαθητές/τριες καθώς διερευνούν και αλληλεπιδρούν ενεργά μεταξύ τους σε ανοικτά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Οι μαθητές/τριες διερευνούν με σκοπό να αποκτήσουν γνώσεις και πληροφορίες, προσπαθούν να επιλύσουν προβλήματα, θέτουν οι ίδιοι ερωτήματα, κάνουν υποθέσεις και εξασκούνται στην εκπόνηση έργων και τεχνημάτων από κοινού. Εντός του πλαισίου των παραδοσιακών προσεγγίσεων της ιστορικής εκπαίδευσης έχει αποδειχθεί ερευνητικά (Νάκου, 2000) ότι η ιστορική σκέψη των παιδιών απομονώνεται από την Ιστορία διότι πραγματώνεται μέσα στα όρια μιας δεδομένης και μη αμφισβητούμενης γνώσης, την οποία τα παιδιά υποχρεούνται να αναπαράγουν χωρίς περαιτέρω διαδικασίες.

Η σύγχρονη διδακτική μεθοδολογία της Ιστορίας, ακολουθώντας τη μεταπολεμική μετάβαση από την ιστορία-αφήγημα στην ιστορία-πρόβλημα, επιτάσσει το συγκερασμό της δηλωτικής με τη διαδικαστική γνώση, το οποίο πρακτικά σημαίνει έμφαση στη δόμηση δεξιοτήτων διαχείρισης, επικοινωνίας, ιστορικής κατανόησης και ερμηνείας αναφορικά προς το πληροφοριακό υλικό που αποτελεί το γνωστικό περιεχόμενο του μαθήματος (Κόκκινος, 1998). Η μετατόπιση αυτή στη διδασκαλία της Ιστορίας σχετίζεται με τη ριζική αμφισβήτηση του παραδοσιακού δασκαλοκεντρικού, ανελαστικού και κανονιστικού μοντέλου διδασκαλίας, που επέφεραν, μεταξύ άλλων, η διδακτική της αφύπνισης μετά το Μάη του 1968 και, στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, το αμερικανικό ρεύμα της κριτικής παιδαγωγικής (ό.π.).

Έτσι η Ιστορία αποκτά μαθητοκεντρικό χαρακτήρα, εφόσον οι μαθητές/τριες/τριες ενθαρρύνονται να διερευνούν, να ανακαλύπτουν και να οικοδομούν την ιστορική γνώση (Κάββουρα, 2004)Γι' αυτό το σκοπό χρειάζεται ποικιλία μεθόδων, πηγών και εποπτικού υλικού ώστε οι μαθητές/τριες να εθίζονται στην ιστορική έρευνα και να εμπλέκονται ενεργά στη διαδικασία οικοδόμησης της ιστορικής γνώσης, πράγμα που θα συντελέσει στην ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και συνείδησης, γενικό και κοινά αποδεκτό σκοπό του μαθήματος της Ιστορίας . Σύμφωνα με σχετική έρευνα (Νάκου, 2000) η ιστορική σκέψη των παιδιών συνήθως παραμένει στο «ψευδο-ιστορικό» επίπεδο, πράγμα που σημαίνει ότι αναπαράγουν άκριτα την ιστορική πληροφορία ή γνώση ή και διατυπώνουν προτάσεις που δεν μπορούν να τις υποστηρίξουν με επιχειρήματα. **Θεοχάρης Αθανασιάδης Τεύχος μελέτης εξειδίκευσης μεθοδολογίας, ανάπτυξης προδιαγραφών και μεθοδολογίας επιλογής των σεναρίων των εκπαιδευτικών για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης ανά γνωστικό αντικείμενο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία»**

Σημαντικό εργαλείο για την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πρακτικής ήταν η πλατφόρμα LAMS η οποία μας έδωσε τη δυνατότητα χρήσης ασύγχρονης τηλε-εκπαίδευσης. Οι μαθητές μπορούσαν να προσαρμόσουν την παρακολούθηση του βίντεο στο δικό τους χρόνο, να την επαναλάβουν όσες φορές ήθελαν και να απαντήσουν στις ερωτήσεις με την άνεσή τους καλλιεργώντας δεξιότητες αυτόνομης μάθησης . Και μέσα από αυτά να εξοικειωθούν με δεξιότητες αξιοποίησης ΤΠΕ, αλλά και υπεύθυνης επικοινωνίας και δικτύωσης.

Ταυτόχρονα ο εκπαιδευτικός είχε τη δυνατότητα να προσφέρει στους μαθητές του ποικίλο και ενδιαφέρον ψηφιακό υλικό, να παρακολουθεί τη μαθησιακή πορεία τους μέσω της πλατφόρμας LAMS ως Επόπτης του μαθήματος και να προσαρμόζει ανάλογα τις διδακτικές δραστηριότητες στην τάξη.

Προσπαθώντας εμπλέξουμε ενεργά τους μαθητές στη διαδικασία οικοδόμησης της ιστορικής γνώσης στις δραστηριότητες μέσα στην τάξη επιλέξαμε τις τεχνικές του Αγώνα λόγων και του καταγισμού ιδεών. Ο μαθητοκεντρικός χαρακτήρας της όλης προσπάθειας ήταν φανερός αφού κατά τη διάρκεια της υλοποίησής της ο ρόλος του εκπαιδευτικού παρέμεινε καθοδηγητικός και εμπυχωτικός.

2.2 Διδακτικοί στόχοι

Στόχοι σχετικοί με το γνωστικό αντικείμενο:

Οι μαθητές να προσεγγίσουν άμεσα το ιστορικό υλικό

να περιγράφουν τον τρόπο διεξαγωγής της ναυμαχίας στη Σαλαμίνα
να αναγνωρίζουν το ρόλο του Θεμιστοκλή
να αναδιατυπώνουν τις διάφορες απόψεις
να αξιολογούν τη σημασία της απόκρουσης της περσικής επίθεσης για την εποχή της και διαχρονικά

Στόχοι σχετικοί με δεξιότητες που αφορούν στο γνωστικό αντικείμενο

να παρουσιάζουν τα γεγονότα όπως συνέβησαν
να ερμηνεύουν τα κίνητρα των πρωταγωνιστών
να κρίνουν το ρόλο των ιστορικών προσώπων
να ταξινομούν τους επιμέρους παράγοντες των γεγονότων
να αναπτύξουν ιστορική σκέψη και συνείδηση

Στόχοι σχετικοί με τη χρήση της τεχνολογίας:

να αποκτήσουν δεξιότητες αξιοποίησης ΤΠΕ
να είναι σε θέση να επικοινωνούν και διαχειρίζονται το διαδίκτυο υπεύθυνα
να καλλιεργήσουν δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

Στόχοι σχετικοί με τις κοινωνικές δεξιότητες

Οι μαθητές να είναι σε θέση να συνεργάζονται
να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων
να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση

3. Πραγματοποίηση της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

3.1 Περιβάλλον – πλαίσιο

Η ανοιχτή εκπαιδευτική πρακτική αξιοποίησης ψηφιακού περιεχομένου πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος της Αρχαίας Ιστορίας στην Α΄ Γυμνασίου και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο «Η οριστική απομάκρυνση της περσικής επίθεσης». Το κεφάλαιο αυτό σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα προβλέπεται να διδαχθεί μαζί με το προηγούμενο σε δύο διδακτικές ώρες καλύπτοντας όλα τα γεγονότα των περσικών πολέμων, πράγμα πολύ δύσκολο. Βέβαια οι αναλυτικές οδηγίες διδασκαλίας προβλέπουν ομαδοσυνεργατική εργασία με έμφαση στο ρόλο των προσώπων στην εξέλιξη των γεγονότων.

3.2 Ηλικιακή ομάδα

Η εκπαιδευτική πρακτική πραγματοποιήθηκε σε ένα τμήμα της Α΄ τάξης του 1ου Γυμνασίου Πύργου. Στο τμήμα φοιτούσαν 26 μαθητές αλλά απουσίαζαν 2. Το τμήμα αποτελούνταν από 14 αγόρια και 12 κορίτσια, με ποικίλες σχολικές επιδόσεις – από άριστα έως χαμηλά. Ως προς την εθνικότητα ήταν όλοι Έλληνες, οι 2 όμως Ρομά. Στο τμήμα αυτό οι δύο μαθητές ήταν με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο των γονέων ήταν μέτριο.

3.3 Πρότερες γνώσεις και διάρκεια εφαρμογής

Απαραίτητη για την υλοποίηση της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής είναι η γνώση του ιστορικού πλαισίου της περσικής επίθεσης. Χρειάζεται, δηλαδή, να έχει προηγηθεί η δίωρη διδασκαλία των αντίστοιχων κεφαλαίων του διδακτικού εγχειριδίου ώστε οι μαθητές να είναι σε θέση να εμβαθύνουν στα γεγονότα.

Επειδή η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική σχεδιάστηκε με βάση το μοντέλο της Ανεστραμμένης τάξης, και ίσως οι μαθητές να χρειάζονταν τη βοήθεια των γονέων τους ώστε να έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι, γι αυτό και τους στείλαμε ενημερωτικό σημείωμα για το σχεδιασμό μας (βλέπε παρακάτω).

Μια επιπλέον δυσκολία ήταν η χρήση της πλατφόρμας LAMS του ΠΣΔ. Οι μαθητές έπρεπε να διαθέτουν email στο ΠΣΔ και να εξοικειωθούν με την είσοδό τους στην πλατφόρμα. Το email δημιουργήθηκε εύκολα, αφού υπάρχουν αναρτημένες σαφείς οδηγίες, αλλά και η εξοικείωση δεν ήταν επίπονη με δεδομένη την άνεση των μαθητών με την τεχνολογία. Η

ύπαρξη διαδραστικού πίνακα στην αίθουσα διδασκαλίας μας διευκόλυνε και έτσι ένα δεκάλεπτο ήταν αρκετό για να αντιληφθούν τη βασική λειτουργία της πλατφόρμας. Βέβαια, τους δώσαμε ένα φύλλο με λεπτομερείς οδηγίες για την είσοδό τους (βλέπε παρακάτω).

Από την πλευρά του εκπαιδευτικού χρειαζόταν αρκετός χρόνος ώστε να προετοιμαστεί το υλικό που θα δίναμε στους μαθητές, και όχι μόνο. Η ανάρτηση του υλικού και η ενημέρωση μαθητών και γονέων έπρεπε να γίνει αρκετά νωρίτερα ώστε να έχουν διαθέσιμες τουλάχιστον τέσσερις ημέρες για να παρακολουθήσουν το βίντεο, να απαντήσουν στις ερωτήσεις που το συνόδευαν και να ολοκληρώσουν έτσι την Α΄ φάση της Ανεστραμμένης τάξης.

3.4 Αναλυτική περιγραφή της πραγματοποίησης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1:

[Πριν την τάξη]

Διάρκεια:

30 λεπτά περίπου

Είδος δραστηριότητας:

Ατομική μελέτη

Οργάνωση τάξης:

Οι μαθητές παρακολουθούν βίντεο στο σπίτι και απαντούν στις ερωτήσεις που τους έχουν τεθεί.

Ρόλος του διδάσκοντα:

Σε αυτή τη φάση είναι συμβουλευτικός και διακριτικά συντονιστικός, αφού ως Επόπτης της πλατφόρμας LAMS παρακολουθεί την πορεία μελέτης των μαθητών, λύνει απορίες σχετικές με τη δυσκολία εισόδου στην πλατφόρμα ή της έλλειψης σύνδεσης στο διαδίκτυο. Επειδή κάποιοι μαθητές δυσκολεύονται να συνδεθούν από το σπίτι φροντίζει να συνδεθούν στο σχολείο και να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους.

Σύνδεση με τον διδακτικό στόχο:

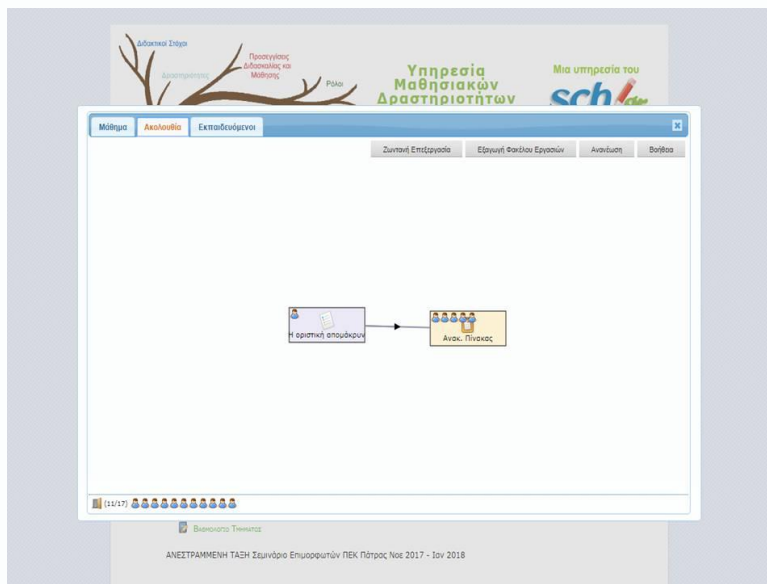
- Οι μαθητές να προσεγγίσουν άμεσα το ιστορικό υλικό
- να παρουσιάζουν τα γεγονότα όπως συνέβησαν

- να περιγράφουν τον τρόπο διεξαγωγής της ναυμαχίας στη Σαλαμίνα
- να αναπτύξουν ιστορική σκέψη και συνείδηση
- να αποκτήσουν δεξιότητες αξιοποίησης ΤΠΕ
- να είναι σε θέση να επικοινωνούν και διαχειρίζονται το διαδίκτυο υπεύθυνα
- να καλλιεργήσουν δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο:

1) Η ακολουθία του μαθήματος στην πλατφόρμα LAMS του ΠΣΔ

<http://lams.sch.gr/lams/index.do#nogo>

Εικόνα1-Ο σχεδιασμός της Α΄φάσης στην πλατφόρμα LAMS του ΠΣΔ

2) Τα βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=x4yp9MEfrCc>

<https://www.youtube.com/watch?v=xerVahosJ28>

που δημιουργήθηκαν από το Δήμο Περάματος με τη συμμετοχή ειδικών και παρουσιάζουν τα γεγονότα των περσικών πολέμων με άμεσο και βιωματικό τρόπο (χρήση χαρτών, απεικόνιση 3D, δραματοποίηση)

Περιγραφή:

Οι μαθητές συνδέθηκαν από το σπίτι με τους δικούς τους κωδικούς στην πλατφόρμα LAMS και παρακολούθησαν τα βίντεο. Στη συνέχεια χρειαζόταν να δώσουν απάντηση

στις ερωτήσεις που είχαν τεθεί. Για να ελέγξουμε τις προαπαιτούμενες γνώσεις, στα πρώτα λεπτά του πρώτου βίντεο θέσαμε τις ερωτήσεις:

1) Ποια ήταν η αφορμή της περσικής επίθεσης εναντίον των Ελλήνων;

2) 480 π.Χ. Ποιος ήταν ο στόχος των ελληνικών δυνάμεων στις Θερμοπύλες; Τον πέτυχαν;

Αποτελέσματα της δραστηριότητας:

Από τους 24 μαθητές (είχαμε δύο ασθενείς) συνδέθηκαν οι 17. Σωστές απαντήσεις έδωσαν περίπου οι μισοί. Διαπιστώσαμε όμως ότι τα βίντεο κατάφεραν να κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών και να τους δώσουν έγκυρες πληροφορίες για τη σύγκρουση Ελλήνων και Περσών. Με αυτό τον τρόπο δηλαδή, όχι μόνο ελέγξαμε τις προαπαιτούμενες γνώσεις, αλλά και μπορέσαμε και παρουσιάσαμε σε βάθος τα γεγονότα ώστε να περάσουμε εύκολα στη δεύτερη δραστηριότητα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2:

[Μέσα στην τάξη]

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Είδος δραστηριότητας: Αγώνας λόγων, καταιγισμός ιδεών, διάλογος

Οργάνωση τάξης: Ξεκινάμε με εργασία σε ομάδες και ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές σε τέσσερις ανομοιογενείς ομάδες με σκοπό μέσα από την καθολική συμμετοχή να αναδειχθούν οι ικανότητες όλων των μαθητών και να εκφραστεί ο αυθορμητισμός τους. Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια και δράσεις με ατομική συμμετοχή.

Ρόλος του διδάσκοντα: Ο εκπαιδευτικός σε ρόλο συντονιστικό στην αρχή της ώρας χρειάζεται να σχολιάσει με τους μαθητές τα βίντεο και να χωρίσει ομάδες για τον Αγώνα λόγων. Στη συνέχεια ο ρόλος του γίνεται εμπυχωτικός-διευκολυντικός ώστε να διατηρηθεί «ζωντανός» ο Αγώνας λόγων. Δεν θα μπορέσει, όμως, να αποφύγει και τον διδακτικό του ρόλο αφού στο τέλος της ώρας θα πρέπει να συζητηθούν και να επισημανθούν και άλλοι παράγοντες ή γεγονότα που δεν είχαν αναφερθεί αρχικά.

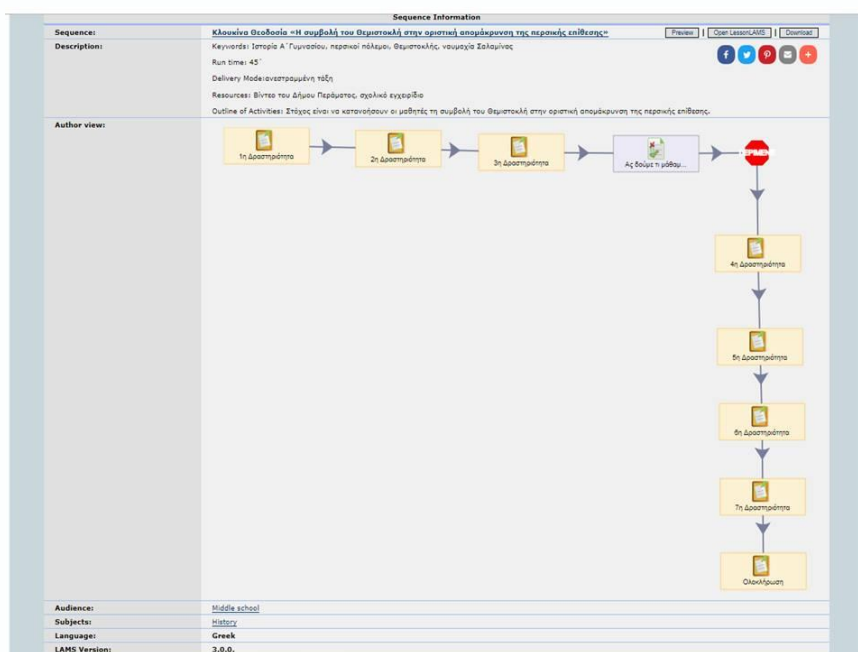
Σύνδεση με τον διδακτικό στόχο:

- να αναγνωρίζουν οι μαθητές το ρόλο του Θεμιστοκλή
- να αναδιατυπώνουν τις διάφορες απόψεις
- να ερμηνεύουν τα κίνητρα των πρωταγωνιστών
- να κρίνουν το ρόλο των ιστορικών προσώπων
- να ταξινομούν τους επιμέρους παράγοντες των γεγονότων

- να είναι σε θέση να συνεργάζονται
- να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων
- να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση
- να αξιολογούν τη σημασία της απόκρουσης της περσικής επίθεσης για την εποχή της και διαχρονικά

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο:

<https://lamscommunity.org/lamscentral/sequence?seq%5fid=2216270>

Εικόνα 2- Ο συνολικός σχεδιασμός της εκπαιδευτικής πρακτικής στη Διεθνή Κοινότητα LAMS

Περιγραφή:

Σύμφωνα με το μοντέλο της Ανεστραμμένης τάξης με το ξεκίνημα της διδακτικής ώρας και για πέντε λεπτά (5') ο εκπαιδευτικός σχολιάζει τα βίντεο με τους μαθητές. Ταυτόχρονα προβάλλονται μία - μία στο διαδραστικό πίνακα της τάξης οι δραστηριότητες της ακολουθίας του μαθήματος όπως έχουν σχεδιαστεί στην πλατφόρμα LAMS ώστε οι μαθητές να ανατρέχουν ανά πάσα στιγμή στη μαθησιακή πορεία.

Στη συνέχεια (5 λεπτά) ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές σε τέσσερις ανομοιογενείς ομάδες με σκοπό μέσα από την καθολική συμμετοχή να αναδειχθούν οι ικανότητες όλων των μαθητών και να εκφραστεί ο αυθορμητισμός τους.

Ζητάμε από την κάθε ομάδα να φανταστεί το Θεμιστοκλή να προσπαθεί να πείσει τους πελοποννήσιους αρχηγούς να ναυμαχήσουν με τους Πέρσες στη Σαλαμίνα και να παρουσιάσει τον μεταξύ τους διάλογο γραπτά και δραματοποιημένα (10 λεπτά).

Ακολουθεί η παρουσίαση στην ολομέλεια των δραματοποιημένων διαλόγων κάθε ομάδας(10 λεπτά).

Σε δεύτερη φάση, επιχειρείται μια ενεργητική - βιωματική προσέγγιση του θέματος με την τεχνική του **Καταιγισμού Ιδεών**.

Σε κάθε μαθητή δίνονται πέντε χαρτάκια post-it και ένας μαρκαδόρος. Στον πίνακα γράφεται από τον εκπαιδευτικό η φράση Ναυμαχία Σαλαμίνας. Ζητείται από τους μαθητές μέσα σε χρονικό διάστημα πέντε λεπτών (5') να γράψουν στα post-it (μία λέξη ανά ένα φύλλο) τις πέντε πρώτες λέξεις που σκέφτηκαν διαβάζοντας στον πίνακα τη φράση Ναυμαχία Σαλαμίνας. Τα χαρτάκια τοποθετούνται ένα-ένα στον πίνακα χωρίς καμιά τακτοποίηση ή ομαδοποίηση.

Ζητείται από τους μαθητές να επέμβουν και να προτείνουν τρόπους ομαδοποίησης ανάλογα με το τι γράφει το κάθε χαρτάκι και ακολουθεί συζήτηση (10 λεπτά).

Από τη συζήτηση μπορούν να δημιουργηθούν διάφορες κατηγορίες όπως οι πιο κάτω:

Λέξεις 1^{ης} κατηγορίας Ο ρόλος του Θεμιστοκλή

Λέξεις 2^{ης} κατηγορίας Τρόπος διεξαγωγής της ναυμαχίας

Λέξεις 3^{ης} κατηγορίας Συνέπειες της ναυμαχίας

Με ερωτήσεις από τον εκπαιδευτικό και απαντήσεις από τους μαθητές συζητούνται και επισημαίνονται και άλλοι παράγοντες ή γεγονότα που δεν είχαν αναφερθεί αρχικά (π.χ. η τελική ήττα των Περσών στις Πλαταιές). Συμπληρώνονται οι κατηγορίες ή δημιουργούνται και άλλες.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας:

Σε όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας ήταν φανερή η ικανοποιητική συνεργασία κάθε ομάδας, ενώ οι ερωτήσεις και απαντήσεις στον Αγώνα λόγων δεν ήταν όλες εύστοχες και επαρκείς. Η επιλογή καίριων φράσεων για την παρουσίαση του ιστορικού γεγονότος, καθώς και η επιτυχημένη κατηγοριοποίησή τους δεν δυσκόλεψε τόσο τους μαθητές, όσο η προφορική παρουσίαση των απόψεών τους.

Διαπιστώσαμε, επίσης ότι η θέαση του βίντεο είχε ξυπνήσει το ενδιαφέρον των μαθητών κι αυτό φάνηκε από την προθυμία τους στη διάρκεια του μαθήματος και την επίδοσή τους γενικότερα. Η δράση στην τάξη και η δυνατότητα να κινηθούν δημιούργησε μια χαλαρή και ευχάριστη ατμόσφαιρα και το κατάλληλο παιδαγωγικό κλίμα για την ομαλή κατάκτηση της καινούργιας γνώσης.

Υπήρξε όμως μια δυσκολία στη διαχείριση του χρόνου, αφού, όπως φάνηκε δεν μας εξασφάλιζε άνεση κινήσεων. Θα μπορούσαμε να είχαμε χωρίσει τους μαθητές σε περισσότερες ομάδες ώστε να είναι ολιγομελείς και να συνεργάζονται καλύτερα. Αυτό βέβαια προϋπέθετε περισσότερο χρόνο για την παρουσίαση του Αγώνα λόγων. Αξίζει, βέβαια, κάποια στιγμή να το δοκιμάσουμε.

Εικόνες 3- 4 Ομαδικές δραστηριότητες

4. Στοιχεία τεκμηρίωσης και επέκτασης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

4.1 Αποτελέσματα - Αντίκτυπος

Αναμφισβήτητα η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική ήταν μια πρωτόγνωρη εμπειρία τόσο για τον εκπαιδευτικό, όσο και για τους μαθητές και τους γονείς τους. Η ιδέα της εξ αποστάσεως ασύγχρονης εκπαίδευσης γοήτευσε εξ αρχής τους περισσότερους μαθητές και η περιέργεια τους οδήγησε σε άμεση γνωριμία με την πλατφόρμα LAMS. Η παρακολούθηση ενδιαφέροντος ψηφιακού υλικού σε χώρο και χρόνο που διευκόλυνε τους μαθητές είχε θετικό αντίκτυπο, αν και τα βίντεο ήταν κάπως μεγάλα και είχαμε κάποιους ενδοιασμούς.

Η διεξαγωγή των δραστηριοτήτων στην τάξη έγινε σε πολύ καλό παιδαγωγικό κλίμα με ικανοποιητικά αποτελέσματα. Με τη βιωματική προσέγγιση της ιστορικής γνώσης οι μαθητές παρατήρησαν το ιστορικό υλικό, κατέγραψαν τις παρατηρήσεις τους οι οποίες μέσα από τον αυτοσχεδιασμό και τον **Αγώνα λόγων** τους οδήγησαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

Οι μαθητές αξιολόγησαν και εντόπισαν τις διαφορές στις θέσεις, στις αντιλήψεις αλλά και στην επιχειρηματολογία που επιστράτευαν Αθηναίοι και Πελοποννήσιοι για να τεκμηριώσουν τις απόψεις τους. Ήταν μια ευκαιρία δημιουργικής έκφρασης που, όμως, απαιτούσε γνώση των ιστορικών γεγονότων. Η διδακτική διαδικασία στην πρώτη φάση της εξελίχθηκε ομαδικά καλλιεργώντας στους μαθητές κουλτούρα συνεργασίας.

Σε δεύτερη φάση, επιχειρήθηκε μια ενεργητική - βιωματική προσέγγιση του θέματος με την τεχνική του **Καταιγισμού Ιδεών**. Οι μαθητές στην ολομέλεια συμμετείχαν ενεργά στη διαδικασία ανακαλώντας και εκφράζοντας ελεύθερα προϋπάρχουσες γνώσεις ή αντιλήψεις για το θέμα.

Τελικά, πιστεύουμε πως επρόκειτο, πράγματι, για ένα διαφορετικό μάθημα Αρχαίας Ιστορίας το οποίο οδήγησε τους μαθητές να αναθεωρήσουν τη στάση τους απέναντί της και φυσικά δημιούργησε στον εκπαιδευτικό χαρά και ικανοποίηση.

4.2 Απρόσμενα γεγονότα

Η αλήθεια είναι πως κάθε φορά που ως εκπαιδευτικοί δοκιμάζουμε κάτι καινούργιο «δοκιμαζόμαστε» κι εμείς. Οι δυσκολίες που προκύπτουν είναι ποικίλες. Στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση μας δυσκόλεψε η πλατφόρμα LAMS στην έκδοση που φιλοξενείται, πιλοτικά βέβαια, από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο γι αυτό και την ολοκληρώσαμε με την ακολουθία που αναρτήσαμε στη Διεθνή Κοινότητα LAMS. Θα ήταν καλό να αναβαθμιστεί η πλατφόρμα του ΠΣΔ ώστε να αποτελεί ένα αξιόπιστο εργαλείο για όσους εκπαιδευτικούς θέλουν να το χρησιμοποιήσουν αφού το ΠΣΔ είναι ο κατεξοχήν χώρος μαθητών και εκπαιδευτικών.

Πέρα από τις όποιες δυσκολίες, όμως, το ενδιαφέρον των μαθητών για ένα καινοτόμο μάθημα, για κάτι διαφορετικό το οποίο φαίνεται από τη διάθεση συνεργασίας, την προσοχή και την προθυμία μας δίνει κουράγιο να συνεχίζουμε. Πιστεύουμε πως κάθε προσπάθεια αυτοβελτίωσης και προσφοράς μιας πιο ελκυστικής και συνάμα καίριας εκπαιδευτικής πρακτικής είναι σήμερα το ζητούμενο.

4.3 Εκπαιδευτική τεχνική σε σημαντικά στιγμιότυπα

Οι σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις, αλλά και η Ανεστραμμένη τάξη θέλουν το σχολείο μαθητοκεντρικό και καλλιεργούν την αυτόνομη μάθηση. Όμως, διαπιστώσαμε ότι οι μαθητές μας δύσκολα μπορούν να προχωρήσουν χωρίς τη ρυθμιστική παρέμβαση του εκπαιδευτικού. Για παράδειγμα, χρειάζεται να είναι έντονα ενθαρρυντικός για να λειτουργήσουν οι ομάδες και να υπερβούν οι μαθητές τις προσωπικές τους αντιπαραθέσεις. Αλλά και όταν τους έχουν δοθεί γραπτές οδηγίες για τη δραστηριότητα που θα ακολουθήσει προτιμούν να ρωτούν τον εκπαιδευτικό πώς να προχωρήσουν. Είναι αναγκαίο, λοιπόν να πολλαπλασιαστούν οι εκπαιδευτικές πρακτικές αυτού του είδους ώστε οι μαθητές να εξοικειωθούν με τον καινούργιο ρόλο τους.

Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι το μοντέλο της Ανεστραμμένης τάξης και η πλατφόρμα LAMS που επιλέξαμε να το υποστηρίξει παρέχουν πολλές διευκολύνσεις στον

εκπαιδευτικό. Μία από τις πιο σημαντικές είναι η δυνατότητα του εκπαιδευτικού να παρακολουθεί την πρόοδο του μαθητή. Ο μαθητής μπορεί να μελετά μόνος του σε δικό του χώρο και χρόνο, όχι όμως ερήμην του εκπαιδευτικού ο οποίος μπορεί να παρακολουθεί τη μελέτη του μαθητή του, να διαβάσει τις εργασίες του, να εντοπίζει τα λάθη του, να συζητά μαζί του, αν χρειαστεί. Και όλα αυτά πριν να μπει στην τάξη. Έχοντας λοιπόν δει τις γνώσεις, αλλά και τις δυσκολίες των μαθητών του εξατομικεύει τη διδασκαλία του κάνοντάς την πιο ενδιαφέρουσα και πιο αποτελεσματική.

4.4 Σχέση με άλλες ανοιχτές εκπαιδευτικές πρακτικές

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική κινείται στα πλαίσια του μοντέλου της Ανεστραμμένης τάξης βοηθώντας με αυτό τον τρόπο τον εκπαιδευτικό να «ανοίξει τις πόρτες της τάξης του» στο χώρο και το χρόνο και έτσι να προσφέρει στους μαθητές του περισσότερο και ποικίλο υλικό για την επίτευξη των στόχων του.

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική ως προς το γνωστικό αντικείμενο συνδέεται με το μαθησιακό αντικείμενο « **Οι Περσικοί πόλεμοι με μια ματιά**» αναρτημένο στο **Φωτόδεντρο** <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/9548?locale=el>

Από παιδαγωγική πλευρά, όμως, συνδέεται με την ανοικτή εκπαιδευτική πρακτική «**Διδάσκοντας φωτόςύνθεση με ανεστραμμένη τάξη**» αναρτημένη, επίσης, στο **Φωτόδεντρο** <http://photodentro.edu.gr/oep/r/8532/660?locale=el>

4.5 Αξιοποίηση, γενίκευση, επεκτασιμότητα

Σε αυτή την ενότητα καταγράψτε τους τρόπους με τους οποίους αξιοποιηθεί, γενικευτεί ή επεκταθεί σε διαφορετικά πλαίσια.

Η παρούσα ανοιχτή εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτούσια στη διδασκαλία της «Ιστορίας» του Ηροδότου στην Α΄ Γυμνασίου, αλλά και με μικρές τροποποιήσεις στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στη Β΄ Γυμνασίου όπου διδάσκεται κείμενο με θέμα το τέχνασμα του Θεμιστοκλή πριν τη ναυμαχία στη Σαλαμίνα. Φυσικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε όποιο μάθημα Αρχαίας Ιστορίας (Δημοτικού ή Λυκείου) γίνεται αναφορά στα συγκεκριμένα γεγονότα.

Από την πλευρά, όμως, της παιδαγωγικής μεθόδου της Ανεστραμμένης τάξης μπορεί να γίνει αφορμή ποικίλων εφαρμογών σε διάφορα μαθήματα και εκπαιδευτικές βαθμίδες. Η φαντασία και η δημιουργικότητα των συναδέλφων μπορεί πραγματικά να τη μεταμορφώσει και να την κάνει ένα μικρό σκαλί για να ανέβει η τάξη μας «λίγο ψηλότερα».

5. Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε

Θεοχάρης Αθανασιάδης, Τεύχος μελέτης εξειδίκευσης μεθοδολογίας, ανάπτυξης προδιαγραφών και μεθοδολογίας επιλογής των σεναρίων των εκπαιδευτικών για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης ανά γνωστικό αντικείμενο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία» http://aesop.iep.edu.gr/sites/default/files/istoria_de.pdf

Μακροδήμος Ν., Παπαδάκης Σπ., Κουτσούμπα Μ. «Σχολική εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: μια μελέτη περίπτωσης με τη μέθοδο της Ανεστραμμένης Τάξης για τα Μαθηματικά της Ε' Δημοτικού» <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/13975/12682>

Υλικό από τα ιστολόγια:

<https://blogs.sch.gr/groups/lams/>

<https://blogs.sch.gr/groups/flippedclassroom/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΓΟΝΕΩΝ

1^ο Γυμνάσιο Πύργου

Σχολικό έτος 2017-18

Αγαπητοί γονείς,

στο πλαίσιο των προσπαθειών του Διευθυντή του σχολείου μας και του συλλόγου διδασκόντων για αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Επιμορφωτικό Κέντρο Πάτρας υλοποιούμε πρόγραμμα εφαρμογής του μοντέλου της **Ανεστραμμένης Τάξης** στο μάθημα της **Αρχαίας Ιστορίας** με τους μαθητές του τμήματος Α5 ακολουθώντας, φυσικά, το Ωρολόγιο Πρόγραμμα, αλλά και τον προγραμματισμό της διδακτέας ύλης που προβλέπεται από το υπουργείο.

Σας παρακαλούμε, λοιπόν, να διευκολύνετε, όσο σας είναι δυνατόν, τα παιδιά σας να συνδεθούν στην ιστοσελίδα του **Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου** χρησιμοποιώντας το **Όνομα χρήστη** και τον **Κωδικό πρόσβασης** που τους έχει δοθεί ώστε να υλοποιήσουν από το σπίτι την Α' φάση του μαθήματος της Ανεστραμμένης Τάξης.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία.

Η καθηγήτρια
Κλουκίνα Θεοδοσία
Φιλολογος

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ – Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Η ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΤΗΣ ΑΝΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗΣ ΤΑΞΗΣ – Α' ΦΑΣΗ

Αγαπητοί μαθητές,

σας παρακαλούμε **ως την Τετάρτη 24-1-2018** οπότε σύμφωνα με το πρόγραμμα έχουμε το επόμενο μάθημα Ιστορίας να παρακολουθήσετε τα βίντεο που σας προτείνονται και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που τα συνοδεύουν ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες.

- ✓ Χρησιμοποιώντας έναν φυλλομετρητή επισκεφθείτε την Υπηρεσία Μαθησιακών Δραστηριοτήτων του ΠΣΔ στη διεύθυνση <http://lams.sch.gr/lams/index.do>
- ✓ Συνδεθείτε χρησιμοποιώντας το **Όνομα χρήστη** και τον **Κωδικό πρόσβασης** που σας έχει δοθεί.
- ✓ Στο χώρο που φιλοξενεί το σχολείο μας θα δείτε το Μάθημα: **Ιστορία Α' Γυμνασίου- Η συμβολή του Θεμιστοκλή στην οριστική απομάκρυνση της περσικής επίθεσης** πατώντας αριστερό κλικ πάνω σε αυτό ανοίγει καινούργιο παράθυρο.
- ✓ Στο καινούργιο παράθυρο πιθανόν να γράφει: **Η επόμενη δραστηριότητα (εργασία) φορτώνει. Παρακαλώ περιμένετε...**
- ✓ Για να προχωρήσετε πάτε στο πάνω μέρος δεξιά του παραθύρου όπου αναγράφεται η διεύθυνση και εντοπίστε ένα μικρό εικονίδιο που μοιάζει με κομμάτι από παζλ με μια κόκκινη κουκκίδα .

- ✓ Το πατάτε με αριστερό κλικ και θα δείτε σε καινούργιο μικρό παράθυρο: **Flash was blocked on this page.** Επιλέγετε το ακριβώς αποκάτω: **Run Flash this time.**
- ✓ Ανοίγει καινούργιο παράθυρο το οποίο περιλαμβάνει το μάθημά μας: **Σελίδα με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής τις οποίες πρέπει να απαντήσετε αφού δείτε τα αρχικά βίντεο.**

Καλή πλοήγηση!

